

Sveriges feministiska utrikespolitik

Exempel på tre års genomförande

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
<i>Exempel på genomförande av politiken utifrån målen i handlingsplanen:</i>	
Mål 1 Kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna	5
Mål 2 Frihet från fysiskt, psykiskt och sexuellt våld för alla kvinnor och flickor	7
Mål 3 Kvinnors och flickors medverkan i att förebygga och lösa konflikter, och i att bygga fred efter konflikt	9
Mål 4 Kvinnors och flickors politiska deltagande och inflytande inom alla samhällsområden	11
Mål 5 Kvinnors och flickors åtnjutande av ekonomiska rättigheter och egenmakt	13
Mål 6 Kvinnors och flickors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter	15
Mål 7 Utrikesförvaltningens interna verksamhet stödjer och manifesterar politiken	17

Sveriges feministiska utrikespolitik - Exempel på tre års genomförande

Sammanfattning

Som första land i världen bedriver Sverige en feministisk utrikespolitik. Syftet är att bidra till jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Politiken lanserades i oktober 2014 och en uppföljning av utrikesförvaltningen vittnar om ett intensivt genomförande som, på bara tre år, har satt avtryck på multilateral, regional och bilateral nivå och i relation till samtliga mål i utrikesförvaltningens handlingsplan (se nedan).

- 1) Mänskliga rättigheter.** Sverige har använt en rad olika plattformar, roller och verktyg för att främja kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Sverige har bland annat exporterat den svenska sexköpslagstiftningen, publicerat landrapporter om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i 135 länder, ökat utvecklingssamarbetets fokus på jämställdhet, inklusive genom en ny strategi, samt på olika sätt stöttat civilsamhällets arbete för kvinnor och flickor.
- 2) Frihet från våld.** Sverige har bland annat arbetat för att synliggöra och motverka destruktiva maskulinitetsnormer och stärka länders förmåga att lagföra förövare, bistå brottsoffer och återanpassa soldater. Sverige har även bidragit till ett bättre kunskapsläge om kopplingen mellan okontrollerad spridning av vapen och våld mot kvinnor samt till att fler aktörer har anslutit sig till arbetet mot könsrelaterat våld i kriser och totalt gjort över 300 åtaganden.
- 3) Inflytande i fredsarbetet.** Sverige har bidragit till ett ökat deltagande av kvinnor i fredsprocesser i såväl Latinamerika som Asien, Afrika och Mellanöstern och både etablerat och uppmuntrat nätverk av kvinnliga medlare. Sverige har även gjort kvinnor, fred och säkerhetsagendan till en huvudprioritering för sin tid i FN:s säkerhetsråd, axlat en ledarroll för att driva på EU:s arbete och antagit en nationell handlingsplan för Sveriges genomförande av agendan.
- 4) Politiskt deltagande.** Sverige har bidragit till kvinnors politiska deltagande i ett flertal länder, stöttat kvinnliga människorättsförsvarare och bedrivit ett aktivt påverksansarbete för yttrande- och åsiktsfrihet. Sverige har även drivit fram jämställdhetsstrategier i utvecklingsbanker och miljö- och klimatfonder samt tagit på sig en ledarroll för initiativet *International Gender Champions* i Genève, med särskilt ansvar för representationsfrågorna.
- 5) Ekonomisk egenmakt.** Sverige har bidragit till flickors utbildning och kvinnors sysselsättning, varit drivande bakom att agendan för utvecklingsfinansiering och Agenda 2030 genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv samt drivit på jämställdhetsarbetet i handelspolitiken och det hållbara företagandet. Sverige har också synliggjort mäns ansvar för jämställdhetsarbetet genom kampanjen *He for She* och fotoutställningen *Swedish Dads*.
- 6) Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).** Sverige har intensifierat sitt SRHR-arbete i takt med utmaningarna. Sverige har bland annat använt alliansbyggande, styrelseroller, utvecklingssamarbete och dialog, inklusive genom att initiera den globala rörelsen *#SheDecides*. På landnivå har arbetet bland annat bidragit till fler barnmorskor och bättre tillgång till sexualundervisning, preventivmedel och säkra aborter.

Inledning

Varför bedriver Sverige en feministisk utrikespolitik?

Systematisk underordning är fortfarande vardag för otaliga kvinnor och flickor världen över. Sverige vill se ett slut på diskrimineringen och bedriver därför en feministisk utrikespolitik som första land i världen. De senaste åren har dessvärre inneburit nya bakslag för det globala arbetet för jämställdhet och kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter. Det gör att politiken behövs mer än någonsin. Politiken är en agenda för förändring som syftar till att stärka alla kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser. Arbetet bedrivs genom att utrikesförvaltningen anlägger ett jämställdhetsperspektiv på hela sin verksamhet.

Hur har utrikesförvaltningen arbetat?

Löpande omvärldsanalys, alliansbyggande och påverkansarbete har varit viktiga verktyg för utrikesförvaltningen. Genomförandet av politiken har också vilat på ett systematiskt internt arbete som har präglats av fyra komponenter: ledarskap, ägarskap, styrning och stöd.

Ledarskap har varit tydligt och kontinuerligt från start och det fortplantade sig tidigt från politisk nivå till andra chefsnivåer. Vissa chefer deltar i ett särskilt Gender Coach-program.

Ägarskap etablerades när utrikesförvaltningens ledning bjöd in alla medarbetare att bidra med tankar om arbetet. Gensvaret blev stort och användes som underlag för en handlingsplan.

Styrning sker sedan november 2015 genom utrikesförvaltningens handlingsplan för den feministiska utrikespolitiken som har införlivats i ordinarie styrning och uppdateras årligen.

Stöd ges av en samordningsfunktion som bidrar till kommunikation, kompetensutveckling och vidareutveckling i samråd med fokuspunkter på alla enheter och utlandsmyndigheter.

Hur har uppföljning och resultatbedömning gjorts?

Genomförandet och uppföljningen av den feministiska utrikespolitiken tar sin utgångspunkt i Utrikesförvaltningens handlingsplan för feministisk utrikespolitik 2015-2018¹ där mål 1–6 gäller förvaltningens externa arbete medan mål 7, som tillkom 2017, avser det interna arbetet. Handlingsplanen har införlivats i utrikesförvaltningens verksamhetsplan vilket gör det möjligt att följa upp arbetet både löpande och på årsbasis. Efter tre års arbete gjorde utrikesförvaltningen dessutom en fördjupad uppföljning som inbegrep interna och externa samråd och som genomfördes genom att enheter och utlandsmyndigheter från olika regioner bildade så kallade 360-gradersteam kring vart och ett av de sex externa målen. Medlemmarna i teamen gjorde sedan bedömningar av vad de såg som de mest signifikanta förändringarna och resultaten inom sina ansvarsområden under åren 2014-2016. Den föreliggande rapporten bygger i hög grad på denna process, men även på fler samråd, både internt och externt, av både tidigare och senare datum. På följande sidor ges exempel på dessa iakttagelser från oktober 2014 till och med oktober 2017 och i relation till de sju målen.

¹ <http://www.regeringen.se/informationsmaterial/2015/11/utrikesforvaltningens-handlingsplan-for-feministisk-utrikespolitik-20152018/>

Mål 1: Kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna

Den feministiska utrikespolitiken har på ett tydligt sätt bidragit till arbetet med att främja kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Sverige har bland annat drivit på arbetet i FN:s generalförsamling och råd för mänskliga rättigheter, ökat genomslaget för jämställdhetsperspektivet i det internationella arbetet med migration och humanitära kriser och satt fokus på kopplingen mellan flykt, migration, människohandel och prostitution.

Sverige har till exempel:

- *Drivit* att kvinnors och flickors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter ska inkluderas i resolutioner och uttalanden av **FN:s generalförsamling och råd för mänskliga rättigheter**. Några exempel är att resolutionen om barnäktenskap och tidiga och påtvingade äktenskap kommit att inkludera sexuella och reproduktiva rättigheter, att FN:s råd för mänskliga rättigheter har antagit en resolution om skydd mot våld och diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet och att vikten av köns- och åldersuppdelad statistik nu betonas i flera resolutioner.
- *Bedrivit* påverkansarbete för jämställdhet, icke-diskriminering och kvinnors, flickors och hbtq-personers fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna inom ramen för styrelsearbete och bilaterala policydiskussioner i **FN:s fonder och program**.
- *Verkat* för att stärka de mänskliga rättigheterna för kvinnor och flickor **på flykt och i migration**. Sverige har bland annat använt multilaterala och bilaterala möten för att betona sambandet mellan flykt och migration och ökad risk för människohandel, prostitution, sexuellt och könsrelaterat våld liksom bristande SRHR och hälsovård, vatten, sanitet och hygien. Sverige har också framgångsrikt verkat för att frågorna ska tas med i FN-resolutioner, liksom i deklarationen från FN:s flyktingtoppmöte 2016 där Sveriges position reflekteras i åtaganden om att eftersträva att kvinnor och flickor fullt ska åtnjuta mänskliga rättigheter och själva kunna delta i att finna lösningar.
- *Arbetat* för att jämställdhetsintegrera det nya klimatavtalet från Paris (COP 21) bland annat genom att, med regionalt stöd, sätta kvinnor i fokus för klimatförändringar och **klimatekonomi**. Stödet bidrog även till etablerandet av *Women's Global Call for Climate Justice* – ett uppprop som stöds av mer än 7 700 organisationer.
- *Drivit* frågorna i **Europarådet** genom att arbeta i jämställdhetskommisionen och dela med sig av svenska erfarenheter när medlemsstater har genomfört Europarådets jämställdhetsstrategi. Sverige har också bidragit ekonomiskt till genomförandet av Europarådets handlingsplaner för olika medlemsstater. Dessutom har en svensk expert utbildat sekretariatet i jämställdhetsintegrering. Sverige har även fört en framgångsrik kampanj för att få en svensk expert invald i Europarådets expertgrupp GRETA som övervakar efterlevnaden av Europarådets konvention mot människohandel.

- *Drivit* på genomförandet av **EU:s handlingsplan** för mänskliga rättigheter och demokrati 2015-2019 genom att bland annat lyfta kvinnors och flickors lika rättigheter i rådsslutsatser och andra centrala policydokument för unionens externa relationer.
- *Ökat* fokus på jämställdhet och alla kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna genom ett nytt policyramverk för **utvecklingssamarbetet** samt stärkta skrivningar i Sidas förordning. En ny global strategi för jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter kommer att tas fram för perioden 2018-2022. Finansieringen av strategin kommer att omfatta 800 – 1200 miljoner kronor. Sverige är även en av de största givarna till flera multilaterala organisationer som arbetar för jämställdhet. Svenskt kärnstöd till UN Women har gett Sverige chans att bidra till såväl normativt globalt arbete som förändring på landnivå inom exempelvis lagstiftning.
- *Gjort* konkreta åtaganden för att jämställdhet, genusperspektiv och åtgärder mot sexuellt och könsrelaterat våld ska integreras i **humanitära insatser** och den humanitära reformprocessen. Sverige har bland annat åtagit sig att verka för att krisdrabbade personer ska få ökat inflytande över det humanitära arbetet och avser endast stödja humanitära aktörer som baserar sitt arbete på en jämställdhetsanalys och köns- och åldersuppdelad statistik. Sverige har också konsekvent betonat vikten av ett genusperspektiv i den internationella humanitära rätten (IHL), inklusive vid det humanitära världstoppmötet i Istanbul 2016 och genom att publicera rapporten *IHL and Gender – Swedish experiences* i samarbete med Svenska Röda Korset.
- *Hållit* högnivåmöte om lagstiftning och praxis som diskriminerar kvinnor och flickor. Mötet leddes av utrikesminister Wallström och samlade Världsbanken, Internationella brottmålsdomstolen (ICC), EU med flera och har följts upp med ett svenskt stöd till Världsbanken för kartläggning och bekämpning av **diskriminerande lagstiftning**.
- *Bidragit* till att ett stort antal **civilsamhällesorganisationer** över hela världen har fått stärkta förutsättningar att verka för kvinnors och flickors mänskliga rättigheter, genom bland annat kunskapsutbyten, synliggörande, nätverk och finansiering.
- *Publicerat* landrapporter om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer rörande **135 länder**. Rapporterna ger ökad uppmärksamhet åt kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter jämfört med tidigare år.
- *Intensifierat* dialogen för mänskliga rättigheter och jämställdhet på politiskt nivå och genom att inrätta tre ambassadörstjänster, för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, för jämställdhet respektive mot människohandel. Dialogen har bland annat bidragit till att Nordirland, Frankrike och Irland har antagit samma typ av **sexköpslagstiftning** som Sverige och att flera länder intresserar sig för lagen och för den svenska synen på prostitution, våld och exploatering av utsatta människor.

Mål 2: Frihet från fysiskt, psykiskt och sexuellt våld för alla kvinnor och flickor

Sverige har angripit våldet mot kvinnor och flickor från en rad olika håll. Arbetet har bland annat handlat om att synliggöra och motverka destruktiva maskulinitetsnormer, stärka länders förmåga att lagföra våldsförövare samt säkra hundratals konkreta åtaganden mot det könsrelaterade våldet i kriser. Arbetet har bedrivits i samverkan med ett flertal organisationer, aktörer och länder och har lyfts på alla nivåer, globalt, regionalt och bilateralt.

Sverige har till exempel:

- *Drivit* på frågan i FN. I säkerhetsrådet har Sverige bland annat medverkat till att sexuellt och könsrelaterat våld har blivit ett listningskriterium i en **sanktionsregim**. Sverige har även samarbetat med, och gett stöd till, FN:s generalsekreterares representant mot sexuellt våld i väpnade konflikter. Vidare har Sverige verkat för att jämställdhetsaspekter beaktas vid genomförandet av generalsekreterarens handlingsplan mot våldsbejakande extremism och för att säkerställa tillfredsställande skrivningar om kvinnor och flickor i översynen av FN:s antiterrorismstrategi.
- *Samverkat* med internationella brottmålsdomstolen (ICC), dess chefsåklagare och bilaterala aktörer för att motverka förekomsten av, och straffriheten för, könsrelaterat och sexuellt våld i konflikt. Arbetet syftar bland annat till att **öka nationell kapacitet** att utreda och lagföra våldet. I linje med detta ansvarade Sverige år 2014-2016 för att, tillsammans med Botswana, underlätta erfarenhetsutbyten om att utreda och lagföra brott mot ICC:s stadga. Arbetet bestod under 2016 bland annat i att underlätta kontakter mellan aktörer på regional, nationell och internationell nivå. Frågor som har lyfts har inbegripit behovet av att motverka stigma, stärka skyddet av brottsoffer och vittnen, samt erkänna vikten av civilsamhällesorganisationers roll i arbetet.
- *Medverkat* till en ökad medvetenhet och ett förbättrat kunskapsläge om kopplingen mellan okontrollerad spridning av **små och lätta vapen** och könsrelaterat våld, bland annat genom stöd till FN-organ och civilsamhällesorganisationer och samverkan med myndigheter. Svenskt stöd har möjliggjort forskning och policydokument inom området samt riktade insatser i samband med internationella förhandlingar och processer om små och lätta vapen och internationell vapenkontroll.
- *Bidragit* till att utveckla EU:s arbete genom förslag om hur EU:s utrikestjänst (EEAS) kan förbättra sin rapportering om sexuellt och könsrelaterat våld med hjälp av bland annat **köns- och åldersuppdelad statistik**. Sverige har även verkat för att EU ska ha en jämställdhetsintegrerande ansats i frågor som rör våldsbejakande extremism. Sveriges sekonderingar av experter till EEAS har varit centrala för att driva frågorna.
- *Lett* det internationella initiativet *Call to Action on Protection from Gender-based Violence in Emergencies* som samlar länder och organisationer i syfte att förebygga och öka skyddet

mot könsrelaterat våld i **humanitära kriser**. Som ordförande har Sverige medverkat till att 17 nya medlemmar har anslutit sig och, tillsammans med de tidigare 50 medlemmarna, avlagt 310 åtaganden inom ramen för initiativets färdplan. Exempelvis har OECD DAC åtagit sig att förbättra sin datainsamling medan FN:s humanitära kontor, UN OCHA, har åtagit sig att anlägga ett jämställdhetsperspektiv på de projekt som får bidrag från FN:s katastroffond (CERF). Sverige har även lett styrkommitténs arbete och drivit påverkansarbete i relevanta forum, i fält såväl som vid det humanitära världstoppmötet i Istanbul 2016.

- *Varit* största givare till både UN Women och UN Action Against Sexual Violence in Conflict, som bland annat utvecklar jämställdhetsintegrerade system för **tidig varning**.
- *Arbetat* för att både EU och fler stater ska ansluta sig till, och genomföra, **Europarådets konvention** om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (den så kallade Istanbulkonventionen).
- *Stöttat* civilsamhällesorganisationer och andra aktörer som arbetar mot könsrelaterat våld genom bland annat **stödcenter för utsatta kvinnor**, hjälptelefonlinjer, juridiskt stöd för offer för våld i nära relationer, arbete med förövare samt politisk påverkan. Detta arbete har bedrivits i en rad länder såsom i Georgien, Ryssland och Turkiet.
- *Bedrivit* ett omfattande arbete för att belysa kopplingen mellan destruktiva **maskulinitetsnormer**, våld och konflikt. Till exempel ägnar Sveriges ambassad i Demokratiska Republiken Kongo (DRK) stort fokus åt detta genom att stödja påverkansarbete som riktar sig till män. Ambassaden har exempelvis finansierat en studie om maskulinitet i DRK i samarbete med bland annat UN Women.
- *Samarbetat* direkt med länder och rättsliga institutioner i deras arbete mot sexuellt och könsrelaterat våld. Sverige har bland annat kanaliserat utvecklingsstöd till riksåklagarämbetet i Guatemala och bedöms därigenom ha kunnat bidra till framgångar i **rättsprocesser**, såsom i ett uppmärksammat mål om sexuellt slaveri. Ett annat exempel är att Sverige har stöttat Georgien i införandet av ny lagstiftning mot könsrelaterat våld.
- *Verkat* för **återanpassning av soldater** i flera länder, bland annat i Somalia. Arbetet har skett såväl genom finansiellt stöd som via politisk dialog och i syfte att motverka våld mot kvinnor och flickor.
- *Bedrivit* ett brett arbete mot sexuell eller annan exploatering av barn, bland annat genom stöd till organisationer som Unicef, dialog med turistbranschen och riktade insatser mot **svenskars övergrepp mot barn i andra länder**, främst i Sydostasien. Ett exempel är att den återöppnade ambassaden i Manila har försetts med särskilda resurser för att arbeta mot nordiska medborgares övergrepp mot barn i landet.

Mål 3: Kvinnors och flickors medverkan i att förebygga och lösa konflikter, och i att bygga fred efter konflikt

Sverige är en stark aktör för att främja kvinnors inflytande i fredsarbetet och den feministiska utrikespolitiken har inneburit ett intensifierat arbete. Ett svenskt nätverk för kvinnor i dialog och fredsprocesser har etablerats och en ny nationell handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet har tagits fram. Sverige har också främjat kvinnors inflytande i flera pågående fredsprocesser liksom genom arbetet i EU och medlemskapet i FN:s säkerhetsråd.

Sverige har till exempel:

- *Utvecklat* en ny **nationell handlingsplan** för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet. Planen riktar sig till departement, myndigheter och ambassader och är utvecklad i dialog med svenska och internationella aktörer, inklusive i fem konflikt- och postkonfliktländer.
- *Gjort* kvinnor, fred och säkerhet till en **huvudprioritering för arbetet i FN:s säkerhetsråd** 2017-2018 och bland annat initierat att kvinnor, fred och säkerhet har tagits upp i mandatförlängningar och olika resolutioner. Sverige har även medverkat till att säkerhetsrådets uttalanden betonar vikten av kvinnors deltagande i fredsarbetet, bland annat i DRK och Gambia. Sverige har också konsekvent efterlyst rapportering, och ställt frågor till FN-sekretariatet, om kvinnor, fred och säkerhet samt varit drivande för att kvinnoorganisationer ska kunna briefa säkerhetsrådet. Vidare är Sverige medordförande för säkerhetsrådets informella expertgrupp om kvinnor, fred och säkerhet vilket ger ytterligare möjlighet att driva frågorna framåt.
- *Bedrivit* ett målmedvetet arbete inom **nedrustnings- och ickespridningsområdet** för att uppmärksamma effekterna på kvinnor, män, flickor och pojkar av nyttjandet, och den oansvariga spridningen, av vapen. Som del i detta har Sverige stöttat utvecklingen av könsuppdelad statistik om det väpnade våldets konsekvenser. Sverige har även verkat för att öka kvinnors representation och inflytande i diskussioner, förhandlingar, framtagande, uttolkande och genomförande av resolutioner och nyckeldokument om nedrustning och icke-spridning. Vidare har Sverige bedrivit ett aktivt arbete för att säkerställa att jämställdhetsperspektivet får genomslag i processer som rör internationell vapenkontroll, till exempel gällande vapenhandelsfördraget.
- *Axlat* en **ledarroll för EU-medlemsstaternas samarbete** om att stärka unionens genomförande av agendan för kvinnor, fred och säkerhet. Sverige har bland annat tagit initiativ till en studie som EEAS har gjort om arbetet med jämställdhet och mänskliga rättigheter i EU:s krishanteringsinsatser. Studien identifierar brister längs hela kedjan från planering till genomförande och uppföljning av insatserna och är ett viktigt avstamp för fortsatt arbete, såväl internt som externt. Sverige har även drivit fram inrättandet av en funktion som **högnivårådgivare** för jämställdhet och kvinnor,

fred och säkerhet inom ramen för EEAS och förstärkt rådgivarens kontor med en svensk sekondering. Tillsammans med övriga svenska sekonderingar till EEAS har detta stärkt EU:s arbete för kvinnor, fred och säkerhet.

- *Etablerat* ett svenskt **nätverk för kvinnor i dialog och fredsprocesser** som del av ett nordiskt nätverk och med fokus på att bistå lokala kvinnliga fredsaktörer med politisk draghjälp, teknisk rådgivning, logistik och plattformar för diskussion. Sverige har även uppmuntrat inrättandet av liknande nätverk och tillfrågats om råd i samband med inrättandet av motsvarande nätverk i Medelhavsregionen och Afrikanska unionen.
- *Drivit* på arbetet i **Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa** (OSSE) inklusive genom att svara upp mot OSSE:s intresse för nätverk av kvinnliga medlare samt lägga grunden för att OSSE nu inför utbildning i jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet för sin högsta ledning efter svensk Gender Coach-modell.
- *Medverkat* till en tydligare inkludering av jämställdhet i den **internationella dialogen för freds- och statsbyggande** genom den Stockholmsdeklaration som antogs 2016.
- *Initierat* en satsning på forskning om kvinnor, fred och säkerhet inklusive en **professur** vid Förvarshögskolan benämnd *The Anna Lindb Chair of Women, Peace and Security*.
- *Bidragit* till kvinnors ökade deltagande i fredsanssträngningar i exempelvis **Colombia, Mali, Syrien, Afghanistan, Myanmar och Somalia** genom politiskt, tekniskt och finansiellt stöd. Sveriges arbete har bland annat bidragit till att Colombias fredsavtal har ett tydligt jämställdhetsperspektiv och därmed kan tjäna som modell för andra.
- *Stöttat* **syriskas kvinnors deltagande i politiska processer** på lokal och internationell nivå liksom oppositionens Women's Advisory Committee (WAC). WAC har, med svenskt stöd, bidragit till flera rundor av de FN-ledda fredssamtalen i Genève, stärkt sitt inflytande och därigenom kunnat påverka oppositionens framtidsvision så att den anger att 30 procent av medlemmarna i politiska organ ska vara kvinnor.
- *Initierat* **medlingsutbildning** för kvinnor i Afghanistan genom samarbete mellan svenska ambassaden, Folke Bernadotteakademin och det svenska nätverket för kvinnor i dialog och fredsprocesser. Syftet är att nå ut med verktyg till kvinnor på lokal nivå och provinsnivå som spelar, eller kan spela, centrala roller för att öka kvinnors deltagande i landets freds- och statsbyggande ansträngningar.
- *Bidragit* till andra länders framtagande och genomförande av **nationella handlingsplaner för kvinnor, fred och säkerhet** genom råd, erfarenhetsutbyte och ibland även konkret stöd till utarbetandet av själva handlingsplanerna. Detta har bland annat gällt Afghanistan, Bosnien-Hercegovina, Irak, Kanada, Myanmar, Tjeckien och Sudan.

Mål 4: Kvinnors och flickors politiska deltagande och inflytande inom alla samhällsområden

Den feministiska utrikespolitiken har inneburit ett aktivt svenskt arbete för kvinnors och flickors politiska deltagande och inflytande. Arbetet har bedrivits i bland annat FN, EU, utvecklingsbanker, klimatfonder och länder, och riktat in sig på frågor som yttrandefrihet och deltagande i valprocesser. Sverige har även axlat en ledande roll för initiativet International Gender Champions i Genève och har där tagit ett särskilt ansvar för representationsfrågorna.

Sverige har till exempel:

- *Stöttat* och samarbetat med kvinnoorganisationer och andra aktörer för att synliggöra, stödja och stärka **kvinnliga människorättsförfvarare** och andra som försvarar alla kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter.
- *Bedrivit* påverkansarbete för **ytrande- och åsiktsfrihet** genom att verka för stärkt skydd för kvinnliga journalister, människorättsförfvarare, miljöförfvarare, politiker och kulturarbetare samt aktörer som försvarar kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter. Som ett led i detta anordnades ett internationellt möte om hat och hot mot kvinnliga journalister på 250-årsdagen av Sveriges tryckfrihetsförordning.
- *Drivit* på **genomförandet av EU:s handlingsplan** för mänskliga rättigheter och demokrati 2015–2019 som bland annat riktar in sig på att stärka lokala aktörer och civilsamhällesorganisationer och lyfter fram kvinnor som förändringsaktörer. Vidare har Sverige sett till att EU:s handlingsplan för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s yttre förbindelser 2016–2020 (GAP II) har diskuterats i rådsarbetsgrupper och EU:s kommitté för utrikes- och säkerhetspolitik (KUSP). Därmed har både institutioner och medlemsstater påmint om sitt ansvar. Detta metodiska arbete har pågått sedan planen blev klar år 2016 och bedöms ha bidragit till att både institutioner och medlemsländer oftare lyfter dessa frågor och perspektiv.
- *Axlat* en ledarroll i nätverket **International Gender Champions (IGC)** i Genève som samlar drygt 120 FN-ambassadörer, chefer för FN-organisationer och ledare för civilsamhällesorganisationer och syftar till att medlemmarna gör åtaganden för stärkt jämställdhet i sin organisation och/eller dess arbete. Sverige ingår i styrgruppen och leder en påverkansgrupp om representationsfrågor med Afghanistan och ILO. IGC sprids nu till fler städer och ledarkategorier vilket ger Sverige en viktig plattform.
- *Varit* drivande bakom jämställdhetsarbetet och framtagandet av jämställdhetsstrategier i **utvecklingsbankerna**, inklusive Världsbanken, Afrikanska utvecklingsbanken, Europeiska utvecklingsbanken och Europeiska investeringsbanken. I dialogen med Asiatiska utvecklingsbanken har Sverige bland annat fått banken att sätta jämställdhetsmål i fonden Clean Energy Fund (CEF).

- *Drivit fram jämställdhetsstrategier i **miljö- och klimatfonder** som Gröna klimatfonden, Globala miljöfonden och Anpassningsfonden. Samtidigt har Sida sedan 2015 lagt stort fokus på jämställdhet i sin klimatrelaterade verksamhet. Ett exempel är strategin för regionalt utvecklingsamarbete i Asien och Oceanien där jämställdhet, miljö och klimat integreras. Ett annat är ett stöd till Huairou Commission som ska öka kvinnors motståndskraft, anpassning och deltagande i klimatfrågan i sin närmiljö.*
- *Fått igenom ett ökat fokus på jämställdhet inom initiativet Sustainable Energy for All (SEforALL), inklusive i dess strategiska plan 2016–2021. Via Sida stödjer Sverige även SEforALL-hubben ENERGIA som driver på arbetet med **jämställdhet och energi**.*
- *Bidragit till jämställdhetsarbetet inom det så kallade **östliga partnerskapet** mellan EU och Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland. Sverige har bland annat drivit igenom att jämställdhet ingår i centrala planer och mål för partnerskapet.*
- *Bidragit till **kvinnors politiska deltagande** i ett flertal länder. I Somalia har Sveriges ambassad till exempel spelat en viktig roll för kvinnors deltagande i valprocessen och parlamentet genom intensivt samarbete med en rad aktörer kombinerat med dialog, utvecklingsamarbete och offentlig diplomati – en satsning som bedöms ha bidragit till att andelen kvinnliga ledamöter i parlamentet ökade från 14 till 24 procent vid det senaste valet. I Moldavien har ambassaden inriktat sig på att bidra till en miljö som främjar kvinnors politiska deltagande. Sedan 2014 sker detta primärt genom programmet *Women in Politics* (WiP) som genomförs av en rad organisationer. Programmet bidrar bland annat med kapacitetsutveckling för kvinnliga kandidater före, under och efter val på central och lokal nivå. Genom WiP har Sverige kunnat bidra till att Moldavien 2016 antog en lag som stipulerar att det måste finnas minst 40 procent kvinnor på valbar plats på partilistor i samband med parlamentsval, i regeringen, i parlamentssekretariat och andra statliga institutioner.*
- *Bidragit till ökad jämställdhet i **politiska partier** i utvecklingsländer genom samarbete med svenska partianknutna organisationer.*
- *Utbytt erfarenheter och fört dialog på politisk nivå och expertnivå inom ramen för de **bilaterala samförståndsavtal** om sociala frågor som under 2015 och 2016 ingicks med Rumänien respektive Bulgarien, och där jämställdhet utgör en viktig del.*
- *Sökt nya vägar för att utvidga **kvinnors synlighet och utrymme i det offentliga rummet**. Bland annat har ambassaden i New Delhi anordnat skivarestuga med lokala aktörer för att öka antalet artiklar om indiska kvinnliga forskare på Wikipedia och på fyra av de språk som talas i landet. Liknande initiativ planeras även i andra länder.*

Mål 5: Kvinnors och flickors åtnjutande av ekonomiska rättigheter och egenmakt

Den feministiska utrikespolitiken har inneburit en höjd profil för Sveriges arbete för kvinnors och flickors åtnjutande av ekonomiska rättigheter och egenmakt tack vare satsningar inom både utvecklingssamarbete, handels- och främjandearbete och förhandlingsarbete. Sverige var bland annat drivande bakom att Agenda 2030 och Addis Abeba Agenda for Action om utvecklingsfinansiering resulterade i avtal som genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv.

Sverige har till exempel:

- *Bidragit* till att överenskommelserna om de globala målen och utvecklingsfinansiering betonar och integrerar jämställdhet liksom att centrala rekommendationer från **styrande ekonomiska forum** som IMF och Världsbanken betonar vikten av inkluderande tillväxt och kvinnors deltagande på arbetsmarknaden.
- *Drivit* på att EU bättre ska integrera jämställdhet i **handelspolitiken**. Sverige vill bland annat se ett stärkt jämställdhetsperspektiv i Världshandelsorganisationens (WTO) arbete samt i EU:s frihandelsavtal med tredje land och välkomnar att EU:s handelskommissionär har uppmanat WTO att integrera jämställdhet i högre grad.
- *Arbetat* för att öka medvetenheten om hur handelspolitiska beslut påverkar kvinnor respektive män, bland annat genom en studie utförd av Kommerskollegium kring handel, social hållbarhet och jämställdhet samt ett seminarium om jämställdhet och handel under den globala översynen av **handelsrelaterat bistånd** (*Global Review of Aid for Trade*). Sverige har även finansierat FN:s handelsorgan UNCTAD:s framtagandet av verktyg för ex ante-konsekvensbedömningar av handelspolitiska åtgärders effekt på kvinnor och jämställdhet. UNCTAD:s verktygslåda lanserades i juli 2017.
- *Intensifierat* arbetet för anständiga arbetsvillkor och inkluderande tillväxt genom **Global Deal**-initiativet. Till exempel har Sverige och Bangladesh slutit ett samarbetsavtal i syfte att bidra till en bättre dialog mellan arbetsgivare och löntagare i Bangladesh kvinnodominerad textilindustri. Projektet genomförs av ILO i samarbete med lokala fackförbund och arbetsgivarorganisationer. Även Hennes & Mauritz och IF Metall är engagerade.
- *Medverkat* till att jämställdhetsaspekter har synliggjorts inom **hållbart företagande** (CSR). Detta har bland annat skett genom ett intensifierat bilateralt arbete i syfte att stärka kvinnors roll och rättigheter på arbetsmarknaden i länder som Iran, Kambodja, Kroatien, Nigeria, Polen och Turkiet. Arbetet har många gånger skett inom ramen för ”Team Sweden” och i samarbete med svenska företag, fackförbund och myndigheter.
- *Synliggjort mäns ansvar och roll* i jämställdhetsarbetet med hjälp av bland annat *He for She*-kampanjen, stöd till uppbyggnad av pappagrupper i bland annat Vitryssland och

Ryssland och genom Sverigefrämjandet. Svenska Institutets fotoutställning *Swedish Dads* har väckt stort intresse världen över och många utlandsmyndigheter har gjort lokala tillägg, såsom fototävlingar i sociala medier där lokala pappor har kunnat delta. Exempel på lokala projekt har varit *Baba* i Shanghai, *Ugandan Dads* i Kampala, *Thai Dads* i Bangkok och *Swiss Dads meet Swedish Dads* i Bern.

- *Verkat* för att jämställdhetsperspektivet har lyfts inom Asia-Europe meeting (ASEM) vilket lett till ASEM:s första **högnivåkonferens** om kvinnors ekonomiska egenmakt.
- *Stöttat* OECD:s Mellanöstern/Nordafrika-program som fokuserat på **jämställdhets-integrerat företagande** och bidragit till etablering av ett Women's Economic Empowerment Forum för att förbättra kvinnors ekonomiska möjligheter i regionen.
- *Bidragit* till **kvinnors företagande och sysselsättning** i ett flertal utvecklingsländer. I Bolivia har Sverige till exempel bidragit till 500 nya arbetstillfällen (egna företag eller anställning) för resurssvaga kvinnor. På liknande sätt har Sverige, genom finansiering av EBRD:s program *Women in Business*, kunnat förse kvinnliga entreprenörer i Öst-europa och västra Balkan med kapacitetsutveckling och rådgivning samt förmånliga lån i samarbete med lokala banker. Ett annat exempel är de nätverk av lokala stödcenter för kvinnor som har utvecklats enligt svensk modell (WINNET) och som bygger på samverkan mellan civilsamhälle, stat, privat sektor och akademi. I Armenien har stödet till lokala nätverk lett till etablering av drygt tio stödcenter. Dessa center har skapat kompetensutvecklingsmöjligheter och arbetstillfällen för utsatta kvinnor så att de har kunnat stärka sin egenmakt, vilket i förlängningen har lett till att de har fått bättre självförtroende och ett ökat intresse för att engagera sig och delta politiskt.
- *Medverkat* till att kopplingen mellan **jämställdhet och barnomsorg** har lyfts i Tunisien. År 2016 arrangerades ett expertbesök och seminarium om förskolan och svensk barnlitteratur med fokus på jämställdhet, i samarbete med Svenska institutet och med deltagande av bland andra Tunisien's jämställdhetsminister. Sveriges ambassad har sedan följt upp detta genom att bland annat lansera fotoutställningen *Swedish Dads* samt inleda samarbete med Unicef för att vidareutveckla konceptet med fokus på tunisiska fäder. Bedömningen är att det aktiva erfarenhetsutbytet har bidragit till tänkandet när Tunisien nu bygger upp och reformerar sin barnomsorg och därmed ökar kvinnors möjligheter att delta i samhällsliv och politik.
- *Bidragit* till att mer än 21 000 flickor har slutfört gymnasiet, 5 700 flickor fått skolmat och drygt 800 flickor fått skoluniformer och skolmaterial i Etiopien. Insatserna bedöms i sin tur ha bidragit till **färre skolavhopp och färre barnäktenskap**.
- *Stöttat* en stor satsning på **jämställdhetsbudgetering** i Ukraina med fokus på bland annat kapacitetsutveckling och reformering av budgetarbetet på såväl central som lokal nivå. Syftet är att öka både effektivitet och rättvisa i budgetallokeringarna.

Mål 6: Kvinnors och flickors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter (SRHR)

Sverige har fortsatt att driva motvindsfrågor. Den feministiska utrikespolitiken och de ökade utmaningarna på området har inneburit ett ännu större fokus på SRHR-frågorna. Mot denna bakgrund har Sverige använt alla typer av verktyg för att försvara och främja SRHR som en hälso-, jämställdhets- och rättighetsfråga – inklusive utvecklingsamarbete, styrelseroller, offentlig diplomati, kommunikation, dialog, förhandlingar och inte minst alliansbyggande.

Sverige har till exempel:

- *Arbetat* för att skapa **nya allianser** och bryta polariseringen i arbetet för SRHR. Detta har gjorts genom dialog och möten på både bilateral och multilateral nivå och med hjälp av såväl utvecklingsamarbete som främjandearbete, samt dialog, offentlig diplomati och seminarier. Sverige har i dessa sammanhang framhållit SRHR som en hälso-, jämställdhets- och rättighetsfråga och även lyft fram sambanden mellan SRHR och hållbar utveckling för både kvinnor, flickor och hela samhällen.
- *Arrangerat She Decides*-konferensen i Bryssel i mars 2017 tillsammans med Belgien, Nederländerna och Danmark. Konferensen var ett led i arbetet med att mobilisera och **bredda det politiska och finansiella stödet** för SRHR och försvara de internationella åtagandena på området och fungerade också som startskottet för en rörelse för kvinnors och flickors fulla tillgång till SRHR. Sverige åtog sig vid mötet att bidra med ytterligare 200 miljoner kronor till arbetet för global SRHR.
- *Använt dialoger och styrelseroller* för att stärka genomslaget för kvinnors och flickors sexuella och reproduktiva rättigheter i FN och andra internationella forum. Detta har inte minst gällt fonder, program och fackorgan som UNFPA, UNAIDS, OHCHR, WHO, Unicef, UN Women med flera, inklusive inom verksamheten i humanitära situationer.
- *Skickat* brev till ledningarna för UNDP, UNFPA, Unicef och UN Women för att ange svenska prioriteringar i organisationernas **strategiska planer** 2018–2021, med stark betoning på rättighetsfrågor inklusive SRHR.
- *Stöttat* UNFPA med ett omfattande **kärnstöd** vilket gjorde det möjligt för organisationen att under åren 2014–2015 förebygga 657 000 oplanerade graviditeter, undvika 204 400 osäkra aborter, undvika 978 fall av mödradödlighet och förse drygt 1,6 miljoner människor med preventivmedel. Sveriges stöd till UNFPA:s normativa arbete har vidare bidragit till att ett 90-tal lokala samhällen har övergivit kvinnlig könsstympning.
- *Satt* press på EU-kommissionen att starkare stå upp för SRHR och inkludera SRHR i kommissionens årliga rapportering om genomförandet av EU:s plan för jämställdhet

och kvinnors egenmakt i EU:s yttre förbindelser. Detta bland annat genom att, tillsammans med ett tiotal likasinnade EU-medlemsstater, skicka brev till kommissionen med denna uppmaning. Sverige var även starkt drivande för SRHR i arbetet med rådslutsatserna om jämställdhet i utvecklingssamarbetet från maj 2015 och fortsätter driva frågorna, bland annat i arbetet med EU:s nya utvecklingspolicy

- *Satt* fokus på SRHR i **utvecklingssamarbetet** på global, regional och bilateral nivå. En fjärdedel av utvecklingssamarbetets bilaterala strategier inkluderar mål om hälsa med inriktning på robusta hälsosystem, SRHR och förbättrad barn- och mödrahälsa. Stödet har bland annat bidragit till ökad tillgång till preventivmedel, förbättrad tillgång till säkra och lagliga aborter, bättre förutsättningar för ungdomar att fatta informerade beslut om sin hälsa, sexualitet och reproduktion, samt stärkta förutsättningar för hbtq-personer att åtnjuta de mänskliga rättigheterna. I Moçambique har ambassaden kunnat bidra till framtagandet av nya nationella riktlinjer för abortvården och i Zambia har ett svensktött program inriktat på sexualundervisning i skolan resulterat i förebyggande av cirka 50 000 icke planerade graviditeter.
- *Bidragit* med stöd till ett regionalt åtagande för införande av **sexualundervisning** i skolan i 21 afrikanska länder. Unesco har deltagit i utformandet av läroplaner för undervisningen som även kommer att följas upp både bilateralt, regionalt och globalt.
- *Verkat* för barnmorskeyrket med **kampanjen *Midwives4All*** som startades 2015 och har nått miljontals människor. Kampanjen beräknas till exempel ha nått 4,5 miljoner personer bara i Uganda, vilket har skett genom media men även med hjälp av kända ugandiska personligheter som ambassaden har involverat som ”champions” och som representerar politiska och religiösa ledare, media, akademi och kultur. Sedan 2015 har ambassaden även delat ut pris till årets barnmorska i samarbete med the National Midwife Association of Uganda, vilket har väckt uppmärksamhet och stärkt motivationen.
- *Medverkat* till att tusentals personer årligen har fått **barnmorskeutbildning**, vilket har lett till att miljontals kvinnor har kunnat föda med stöd av utbildad personal. Sverige har till exempel finansierat utbildning av barnmorskor i Afghanistan, Myanmar, Sydsudan och Zambia. Sverige har även bidragit med expertstöd till Colombia som nu tar fram regelverk och läroplaner på universitetsnivå för barnmorskor, vilket har spelat en central roll för vidareutvecklingen av utbildningen av barnmorskor i landet.
- *Främjat* systemstärkande insatser i Myanmar genom programmet *Women and Girls First* som fokuserar på de mest utsatta kvinnornas och flickornas åtnjutande av SRHR i konfliktområden. Arbetet har bland annat främjat **policy- och lagförbättringar** som skyddar kvinnor och ger utbildning till poliser. Stödet syftar till att stärka kopplingen mellan det humanitära och det mer långsiktiga utvecklingsarbetet.

Mål 7: Utrikesförvaltningens interna verksamhet stödjer och manifesterar politiken

Utrikesförvaltningen har lång erfarenhet av att arbeta med jämställdhetsfrågor och för en jämställd utrikesförvaltning. Arbetet har bland annat riktat in sig på personalpolitik, styrning och verksamhetsstöd och bedrivits utifrån en strävan att organisationen ska ligga i framkant på området. Med den feministiska utrikespolitiken har ambitionsnivån höjts ytterligare med fler insatser inom fler delområden, inklusive fastighets- och säkerhetsarbetet.

Utrikesförvaltningen har till exempel:

- *Arbetat* för att ytterligare stärka jämställdhetsperspektivet i **personalarbetet** genom att initiera en genomlysning av hela kedjan från rekrytering till UD:s återkommande antagningsprogram och ledarskapsprogram till processen för tillsättning av chefer. Särskilda åtgärder har genomförts, och genomförs, för att öka antalet kvinnliga sökande till chefsbefattningar, inklusive ambassadörstjänster. Andelen kvinnliga chefer har också ökat. 2017 var ungefär hälften av alla chefer i utrikesförvaltningen kvinnor.
- *Motverkat* osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män genom att löpande följa upp och se över **löneutvecklingen**.
- *Utvecklat* arbetet med **styrning, planering och uppföljning** av arbetet för jämställdhet genom att bland annat införliva handlingsplanen för den feministiska utrikespolitiken i utrikesförvaltningens verksamhetsplan så att målen genomsyrar förvaltningens planering och följs upp i ordinarie system och på årsbasis.
- *Bedrivit* ett kontinuerligt arbete med att **jämställdhetsintegrera budgetarbetet**. Som ett led i detta har UD bland annat förtydligat riktlinjerna för sin bidragshantering, säkerställt att UD:s utbildning i bidragshantering lär ut jämställdhetsintegrering och sett till att medarbetare även har kunnat delta i regeringskansliutbildningar på temat.
- *Sett* över interna **regelverk, mallar, rutiner och checklistor** för att säkerställa att de inkluderar och/eller påminner om ett jämställdhetsperspektiv.
- *Utvecklat* en intern **e-utbildning** och hemsida med informationsmaterial som stöd för arbetet med den feministiska utrikespolitiken och, parallellt med detta, införlivat ett jämställdhetsperspektiv i övriga interna utbildningar och workshops. Vissa chefer deltar också i ett särskilt *Gender Coach*-program som inriktar sig på metoder och verktyg i ledarskapet för jämställdhetsarbetet.

- *Arbetat* med att se över, synliggöra och stärka **personsäkerheten** för kvinnliga UD-tjänstemän på basis av ett samråd med utlandsmyndigheter runt om i världen. Andra åtgärder är att könsfördelningen i den utsända vaktstyrkan ses över och att det ställs krav på att de säkerhetsbolag som upphandlas har en integrerad jämställdhetspolicy. Utrikesförvaltningen har även lyft fram jämställdhetsperspektivet i multilaterala samråd för att följa upp den globala uppförandekoden för privata säkerhetsbolag.
- *Utvecklat* jämställdhetsperspektivet på utrikesförvaltningens **fastigheter** för att säkerställa att dessa manifesterar svenska värden och är välkomnande och funktionella för alla anställda och gäster. I linje med detta har UD bland annat sett över vägledningen för val av chefsbostäder samt, i samarbete med Statens konstråd, inkluderat fler verk av kvinnor i valet av konst för chefsbostäder och kanslier.
- *Prioriterat* så kallade familjekonfliktsärenden i det strategiska arbetet på det **konsulära området**, till exempel frågor som gäller kvinnor med barn som under en utlandsvistelse utsatts för hot och våld från familjemedlemmar, liksom unga vuxna och barn som riskerar, eller har utsatts för, tvångsäktenskap. Fokus har bland annat legat på förebyggande åtgärder i Sverige genom arbete med kommunikation och reseinformation. Arbetet har också bestått i att stärka samarbetet med andra aktörer, som Socialstyrelsen och Polisen, liksom att inleda erfarenhetsutbyte med andra länder som har omfattande erfarenhet på området, som Storbritannien.
- *Använt* extern **kommunikation och offentlig diplomati** för att påverka, sprida budskap och berätta om arbetet med den feministiska utrikespolitiken. Påverkansarbetet har bland annat bedrivits med hjälp av kommunikationskampanjer där *Midwives4All* har belyst barnmorskans livsavgörande roll (se även under mål 6). *MoreWomenMorePeace* har använts i arbetet för kvinnor, fred och säkerhet och *EqualityMakesSense* har lyft fram att jämställdhet är smart. Parallellt med detta har intern kommunikation använts för informationsspridning, kompetensutveckling, förankring och fortsatt utveckling av den feministiska utrikespolitiken.

Läs mer:

<http://www.regeringen.se/regeringens-politik/en-feministisk-utrikespolitik/>
<http://www.regeringen.se/informationsmaterial/2015/11/utrikesforvaltningens-handlingsplan-for-feministisk-utrikespolitik-20152018/>
<http://www.swemfa.se/theme/feminist-foreign-policy/>
<http://midwives4all.org/>

